

ÜLEVAADE

**Mee tootmise ja turustamise arendamise
Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013**

ARUANNE

**programmi 1. aasta II poolaasta tegevuse kohta
perioodil 01.03. – 31.08.2011
ja
programmi 1. aasta kokkuvõtte kohta
perioodil 01.09.2010 – 31.08.2011**

**Koostas: Aivar Raudmets, projektijuht
Eesti Mesinike Liit
J.Vilmsi 53 G, 10147 Tallinn
Tel. 53 414 067**

**Tallinn
2011**

Sissejuhatus

Eesti mesindusprogrammi 2010-2013 esimese tegevusaasta teise poolaasta aruanne annab ülevaate ja selgitused aruandeperioodil 01.03.2011 – 31.08.2011 programmi tegevuskava täitmisest, tegevuste sisust ja tulemustest ning nende tegevuste täitmisega seotud kuludest. Aruanne lähtub mesindusprogrammi meetmete ja alameetmete struktuurist ning aruandes on kasutatud sellele vastavat numeratsiooni. Programmi raames sõlmitud töövõtulepingute numeratsiooni osas on kasutatud kuju PR-7-X.Y-Z, kus number “7” tähistab 7. programm-aastat vastavalt Mesindusprogrammi 2004 - 2007 raames alustatud programm-aastate numeratsiooni süsteemile või mesindusprogrammi 2010 – 2013 seisukohast 1. programm-aastat.

1. Tehniline abi.

1.1. Tehniline teostus, projektijuht.

Mesindusprogrammi 2010-2013 projektijuhi ülesandeid täitis programmi esimese aasta teise poolaasta vältel Aivar Raudmets, kes tegutseb Eesti Mesinike Liidu Töölepingu alusel. Tööleping on sõlmitud tähtajaliselt 01.09.2010 kuni 31.08.2013.a., seega kokku 36 kuud.

Aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011 toimusid väljamaksed projektijuhile igakuiselt vastavalt eurodes, millelt tasuti töövõtja poolt töötuskindlustusmaks ning jäägilt tulumaks. Brutosumma alusel tasus EML Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandjapoolse töötuskindlustuse maksu.

Vastavalt Eesti Vabariigis kehtivale töö- ja puhkeseadusele võimaldati projektijuhile korralist puhkust, mille kohaselt maksti puhkusetasu juuni-juuli 2011.

Erinevused tulenevad seoses projektijuhi puhkusega juuni-juuli 2011 väljamakstud tasude ja nendest tulenevate maksudega.

Raamatupidamisteenuse osas sõlmiti Mesindusprogrammi 2010-2013 esimese aasta teisel poolaastal töövõtuleping raamatupidajaga, kellele vastavalt lepingule tasuti II poolaasta kolme etapi osas dokumendihaldustöö eest seisuga 30.04.2011.a., 30.06.2011.a. ja 31.08.2011.a. iga perioodi kohta. Brutotasu summa alusel tasus EML Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmaksu.

Raamatupidamisteenuse brutopalgakulu oli väljamaksete alusel üldjoontes vastavuses tegevuskavas II poolaastal kavandatud summale.

Transpordikulude osas makstakse vastavalt Eesti Mesinike Liidu juhatuse otsusele projektijuhile isikliku auto kasutamise kulude eest mesindusprogrammi tegevuste täitmisel kompensatsiooni sõidupäeviku alusel koostatud aruande kohaselt.

Side- ja kontorikulude hulka on aruandeperioodil arvatud:

1) Rendi ja kommunaalmaksete kulu (EPKK).

2) Sidekulud

Elion - EML kontoris **lauatelefooni ja interneti ühenduse** kulu

EMT mobiiltelefoni kasutamise teenuse kulu.

Elisa mobiilse interneti kasutamise teenuse kulu.

3) Postikulud

Alameetme 1.1 side- ja kontorikulude hulka kuuluv postikulu tekkis seoses õhutemperatuuri- ja niiskusemõõtja saatmisega.

Ettepanek: tasuda alameetme 1.5 postikulude alt, kuna alameetme 1.1 side- ja kontorikulude osas on tekkinud ülekulu.

Käesolevas aruandes ja kulude kalkulatsioonitabelis on postikulude eest tasumised arvestatud 1.5 postikulude all.

4) Kontoritarvete kulu moodustavad:

Kontoritarvete (Registraatorid, registreeritud, koopiapaber, klambrid) ostmise Büroomaailmast (Infotark AS).

Ettepanek: tasuda alameetme 1.5 postikulude alt, kuna alameetme 1.1 side- ja kontorikulude osas on tekkinud ülekulu ning kontoritarveteks ostetud materjali kasutatakse enamasti PRIA-le kaustade komplekteerimiseks ja saatmiseks.

Käesolevas aruandes ja kulude kalkulatsioonitabelis on kontoritarvete eest tasumised arvestatud 1.5 postikulude all.

Aruandeperioodil 1. programm-aasta II poolaastal alameetme 1.1 Tehnilise teostuse osas kõik tegevuskulud kokku **11337,67eurot (177 395,99krooni)**, mis ületab **162,96euro (2549,81 krooni)** võrra II poolaastaks planeeritud kulusid 11 174,71eurot (174846,18krooni).

1.2. Koolitajate koolitus.

Aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011.a. 1.2 alameetme Koolitajate koolituse raames Koolitajate koolituse raames II poolaastal programmist rahastamist ei toimunud.

1.aasta I poolaastal töötati välja ja tutvustati koolitajatele „Mesinike koolitajate koolituse läbimise kriteeriumid“.

Alameetme 1.2 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal korraldati üks 2 päevane koolitajate koolitus 12 tunni mahus. Koolitajate koolitusel 1.aastal I poolaastal koolitatud 33 osavõtja seast 18 osalesid 1.aasta II poolaastal lektoritena kohalikes mesinike ühendustes korraldatud, kui ka vabariiklikel, õppe- ja teabepäevadel. Seega võib lugeda alameetme 1.2 Koolitajate koolitus 1.aasta osas täidetuks.

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013
Aruanne - programmi 1. aasta II poolaasta tegevuse kohta perioodil 01.03 – 31.08.2011;
programmi 1. aasta kokkuvõtte kohta perioodil 01.09.2010 – 31.08.2011

1.3. Vabariiklikud seminarid ja teabepäevad

Mesindusprogrammi 1. aasta II poolaastal korraldati üks suvine vabariiklik õppe- ja teabepäev 9 tunni ulatuses, mille eest maksti lektoritasu (koos sotsiaal- ja töötuskindlustus- ning teiste maksudega) vastavalt programmi 1. aasta eelarvele.

- 23. juulil 2011.a. toimus Padisel suvine vabariiklik mesinike teabepäev, mesindust Taanis, Leedus ja Eestis. Loengute maht kokku 9 tundi, millest mesindusprogramm maksis lektoritasu **8 lektorile kokku 9 loengutunni** mahus. **Osavõtjaid** oli kokku **251**.

Lektorite lähetuskuludeks maksti transpordihüvitist. Seejuures ei ole arvestatud Poul Larseni lähetusega seotud kulutusi, mida on kirjeldatud alameetme 1.9 all.

Vabariiklike mesinike teabepäevade läbiviimise kulud järgmised:

- **Ruumide ja tehovahendite rent**
Vabariiklike mesinike teabepäevade Ruumide ja tehovahendite rendi eest tasuti esitatud arve alusel.
- **Teabematerjalide kulu** Vabariiklikul mesinike teabepäeval tasuti koopiategemise eest kokku **2** korral.
- **Kuulutusteks ja muudeks kuludeks** maksti Vabariiklike mesinike teabepäevade Maalehes kuulutamise eest kokku **2** korral, sellele lisaks tasuti helitehniliste vahendite rendi teenuse eest.

Kokku olid vabariiklike teabepäevade kulud II poolaastal **1317,76eurot (20618,46krooni)**, mis on 21.70euro (339,46krooni) võrra suurem planeeritud kulusummast 1296,06eurot (20279,00krooni).

Alameetme 1.3 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal korraldati kokku 4 vabariiklikku õppe- ja teabepäeva 24 tunni mahus, millega võib lugeda alameetme 1.3 vabariiklikud mesinike teabepäevad 1.aasta osas täidetuks.

1.4. Kohalikes mesinike ühendustes õppepäevad.

Mesindusprogrammi 2010–2013 raames aruandeperioodil 1. aasta II poolaastal vormistati ja esitati aruandeid kokku **33** mesindusõppuse või teabeõhtu osas. Kohalike mesinike seltside poolt korraldatud mesindusõppuste lektoritele tasuti mesindusprogrammist kokku **95 loengutunni** mahus.

Loengutasusid maksti Kohalike mesinike ühenduste õppepäevadel esinenud lektoritele järgmiselt:

- FIE-lektoritele, kes olid lektorilepingute täitjad **20 lektorilepingu** korral, tasuti vastavalt programmi 1. aasta eelarvele FIE-de poolt esitatud arvete alusel.
- Mitte-FIE lektoritele, kes olid lektorilepingute täitjad **18 lepingu** korral, tasuti lektorilepingute kohaselt loengutunni eest brutosummas ning sellele lisaks maksti Maksu- ja Tolliametile vastaval määral sotsiaal- ja töötuskindlustusmaksu.

Lektorite lähetuskuludeks maksti transpordihüvitist **13** korral.

Ruumide ja tehovahendite rendi kulu aruandeperioodil kohalike ja piirkondlike õppe- ja teabepäevade läbiviimiseks tasuti esitatud arvete alusel kokku **17** korral.

Kuulutused ja muud kulud

Piirkondlike ja kohalike mesindus õppe- ja teabepäevade kohta ilmunud ajalehekuulutuste reklaamikulu tasuti vastavalt laekunud arvete (15 arvet) alusel kokku **12** mesindusõppuse kuulutamise eest.

Õppematerjalide kulu tasuti aruandeperioodil vastavalt laekunud arvete alusel **2** korral.

Kohalikes mesinike ühendustes õppe- ja teabepäevade 1.aasta II poolaasta kulud vormistatud ja esitatud aruandluse alusel moodustasid kokku summa **7226,96eurot (113077,35 krooni)**, mis on 871,67euro (13638,66krooni) võrra väiksem planeeritud kulusummast 8098,63eurot (126716,01krooni).

Alameetme 1.4 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal korraldati kohalikes mesinike ühendustes kokku 53 mesindusõppust või teabeõhtut 150 tunni mahus, millega võib lugeda alameede 1.4 Kohalikes mesinike ühendustes õppepäevad. 1.aasta osas täidetuks.

1.5. Mesinike teavitamine.

Trükkimine ja postikulud jagunesid Mesindusprogrammi 2010-2013 1. aasta II poolaasta aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011 järgmiselt:

Trükkimiskulu

- koostati ja trükiti järgmised perioodilised mesinduse infolehed: “Mesinik” nr 2 (64) aprill 2011.a., “Mesinik” nr. 3 (65) juuni 2011.a. ja “Mesinik” nr. 4 (66) august 2011.a. Nimetatud mesinduse infolehtede trükiarv oli igaühel **800** eksemplari ning nende teabelehtede kogutiraaži 2400 eksemplari.
- II poolaasta aruandeperioodil koostati ja trükiti kaks mesindusalast teabematerjali, väike-trükist:

Aadu Oherd. Varroatoosi ja kaasnevate mesilashaiguste tõrje / Katrin Linask. Tallinn: Eesti Mesinike Liit, 2011 (Tallinn: Sys Print OÜ). 24+4lk.

Henrik Hansen. Mesilaste haudmehaigused / Katrin Linask. Tallinn: Eesti Mesinike Liit, 2011 (Tallinn: Active Print). 32lk

Nimetatud mesinduse väike-trükiste trükiarv oli mõlemal **1000** eksemplari ning nende kogutiraaži 2000 eksemplari.

- Trükkimiseks mõeldud suuremahulise materjali (sh fotod) vahendamiseks projektijuhi, teabematerjalide koostaja ja trükikodade vahel osteti üks USB mälu-pulk 8MG ning 2 AA patareid projektijuhi arvutiklaviatuurile.

Postikulu

- Mesinduse infolehtede “Mesinik” ja muu teabematerjali posti teel levitamine **neljal** korral (10.03, 05.05, 29.06, 26.08.2011) sh veebruaris 2011 trükkimise viibimise tõttu II poolaastasse kandunud saatmiskulu.
- Mesindusalaseid trükiseid saadeti ka Valgamaa Kutseõppekeskusele, nende endi palvel.
- Lisaks on II poolaasta postikuludesse arvatud veel õhutemperatuuri- ja niiskusemõõtja saatmise kulu.
- Veel on II poolaasta postikulude alt ostetud APLI etikett-kleebiseid ümbrikele ning registraatoreid, registrilehti, koopiapaberit ja klambreid.

Teabematerjalide koostamisega ja trükiettevalmistusega tegeles alates 01.veebbruarist 2011.a. (vastavalt EML-i poolt läbiviidud konkursile) Katrin Linask, kes aruandlusperioodil alates 01.märtsist 2011.a., tegutses Eesti Mesinike Liidu Töölepingu alusel.

Aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011 toimusid väljamaksed teabematerjalide trükiettevalmistajale brutosummas igakuiselt eurodes, millelt tasuti töövõtja poolt töötuskindlustusmaks ning jäägilt tulumaks. Brutosumma alusel tasus EML Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandjapoolse töötuskindlustuse maksu.

Erialase kirjanduse ja teabematerjalide osas telliti II poolaasta aruandeperioodil teistest riikidest mesindusalaseid ajakirju 2012 aastaks järgmiselt:

- Ameerika Ühendriikides väljaantavat ajakirja American Bee Journal.

Palgakulu, sisseostetud tööd

Praktilise teabelevitööga tegeles Mesindusprogrammi alameetme 1.5 raames II poolaasta aruandeperioodil käsunduslepingu alusel Ine Leinuste, kes korraldas teabematerjalide koostamist, süstematiseerimist ja mesinike hulgas nii posti teel kui ka õppepäevade osavõtjatele levitamist, mesindusala andmebaaside koostamist ja täiendamist, dokumenditööd, täites projektijuhi ja EML juhutuse juhiseid.

Aruandeperioodil 01.03. kuni 31.08.2011.a. maksti teabematerjalide koostamise korraldamise, süstematiseerimise ja levitamise eest lepingu alusel lepingutasu, millest peeti kinni tulumaks ja mille alusel tasuti Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmaks.

Vastavalt eelpool toodud kulude struktuurile oli aruandeperioodil alameetme 1.5 summaarne kulu, sh meetmesse 1.1 ülekandmiseks mõeldud summa ja eelnenud projektijuhi poolne ettepanek, kokku **7411,48eurot (115964,46krooni)**, mis on 830,06euro (12987,56krooni) võrra väiksem planeeritud kulusummast 8241,54eurot (128952,02krooni).

Alameetme 1.5 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal on mesinike teavitamiseks perioodiliselt välja antud ja levitatud mesindusalast infolehte "Mesinik" vähemalt 6 korda aastas ja mesindusalase jooksva teabelevi vajadusteks vähemalt 4 erinevat teabe- ja õppematerjali trükist aastas, millega võib lugeda alameede 1.5 Mesinike teavitamine 1.aasta osas täidetuks.

1.6. Teabelevivõrgustiku toimimiskulud.

Alameede 1.6 hõlmab Internet-teabelevi arendamiseks ja toimimise tagamiseks vajalikke tegevusi ning sellekohaseid kulutusi veebilehe www.mesindusprogramm.eu kaudu.

Mesindusprogrammi 2010–2013 1. aasta II poolaastal juhtis Mesindusprogrammi tegevuste teabelevi ja internetis kajastamist Urmas Verlin, kes tegutses mesindusprogrammi raames töövõtulepingu alusel.

Aruandeperioodil 01.03. kuni 31.08.2011.a. tasuti Teabelevivõrgustiku toimimiskulude II etapi tehtud tööde eest vastavalt programmi 1. aasta eelarvele ja esitatud arve alusel.

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013
Aruanne - programmi 1. aasta II poolaasta tegevuse kohta perioodil 01.03 – 31.08.2011;
programmi 1. aasta kokkuvõtte kohta perioodil 01.09.2010 – 31.08.2011

Mesindusprogramm 2010-2013 **Lepingu PR 7-1.6-1** täitmisel 1. aasta **teise** etapi perioodil **01.03 – 31.08.2011.a.** on tehtud järgmised tööd:

- On pikendatud Eesti Mesindusprogrammi tarbeks domeeni www.mesindusprogramm.eu ja parema kättesaadavuse saavutamiseks lisadomeeni www.mesindusprogramm.ee
- Mesindusprogrammi veebilehe mootoriks kasutatud Drupal sisuhaldustarkvara ja selle lisamooduleid on uuendatud, tagamaks lehe turvalisus ja töökindlus.
- Mesindusprogrammi veebilehte on uuendatud vastavalt kasutajate poolsele tagasisidele.
- Programmi lehele on sisestatud kõik Mesindusprogrammi projektijuhi poolt maili teel saadetud materjalid.
- Jätkatud on uudiskirja saatmist tellijatele tagamaks veebilehel tehtud uuenduste operatiivset teavitamist.
- On käivitatud vaatlusmesilate kaalutabelite operatiivne täitmine intranetis, perioodi jooksul on kontrollitud tabelite täitmist ja vajadusel tabelite täitjaid juhendatud.
- Vaatlusmesilate asukohad on leitavad veebikaardilt ja graafikud on kättesaadavad programmi veebilehel. Graafikute uuendumine on automaatne.
- Programmilehel on käivitatud haiguste leviku info parema levi tagamiseks veebikaart, kus on välja toodud ilmnunud mesilashaigused.
- Inglise keelne alajaotuse osas on töö pooleli – plaanis teostada 2.aasta I poolaastal.

Alameetme 1.6 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal on mesinike veebi kaudu teavitamiseks loodud Eesti Mesindusprogrammi tarbeks eraldi domeen www.mesindusprogramm.eu, kuhu on sisestatud Mesindusprogrammi 2010-2013 projektijuhi poolt maili teel saadetud 1.aasta materjalid. Seega võib lugeda alameede 1.6 Teabelevivõrgustiku toimimiskulud 1.aasta osas täidetuks.

1.7. Test- ja vaatlusmesilad.

Mesindusprogrammi 2010-2013 1. aasta II poolaasta aruandeperioodil 01.03 – 31.08.2011.a. toimusid kevad-suvise perioodi tarukaalu näitude ja ilmavaatluste põhinäitajate fikseerimised 18 test- ja vaatlusmesilas Eesti erinevates piirkondades.

Tehnilised abivahendid ja seadmed all osteti II poolaasta aruandeperioodil kaks elektroonilist tarukaalu BeeWatch Main Hive Scale, firmast Biene & Natur GmbH Biolandimkerei, järgmiselt:

- esimene el. tarukaal osteti 16.06.2011.a.
- Teine el. Tarukaal osteti vastavalt esimese tarukaalu positiivsetele testitulemustele ja juhtkomisjoni otsusele 22.08.2011.a.

Vastavalt juhtkomisjoni otsusele, milles toetati projektijuhi ettepanekut alameetme 1.9 (Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid) alt rahade ülekandmist alameetmesse 1.7 (Test-ja vaatlusmesilad - tehnilised abivahendid, seadmed) seoses tarukaalude ostmisega, kaetakse teise poolaasta eelarvega võrreldes tekkinud ülekulu alameetme 1.9 (Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid) alt.

Palgakulu test- ja vaatlusmesilates

Mesindusprogrammi 2010-2013 1. aasta II poolaasta aruandeperioodil 01.03 – 31.08.2011.a. toimusid kevad-suvise perioodi tarukaalu näitude ja ilmavaatluste põhinäitajate fikseerimised 18 test- ja vaatlusmesilas Eesti erinevates piirkondades. Lepingud sõlmiti 4 läbiaasta ja 14 kevad-suvise vaatlusmesila mesinikuga:

- 1) Aruandeperioodil neli läbiaasta vaatlusi teinud vaatlusmesilad paiknevad Põlvamaal (Raimo Kiudorf), Viljandimaal (Antu Rohtla), Järvamaal (Kalle Vihtre) ja Harjumaal (Ülo Lippa, kelle mesilas teostas lepingujärgselt vaatlusi Maarika Jagula).

Vastavalt juhtkomisjoni otsusele ja sõlmitud lepingutele tasuti **4 läbiaasta** vaatlusmesila mesinikele vaatlusperioodi 01.03-31.08.2011 eest järgmiselt:

- **FIE-de** (2) puhul tasuti II etapi makse vastavalt lepingule pärast Töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allakirjutamist, FIE poolt esitatud arve alusel.
- **Mitte-FIE-de** (2) puhul tasuti vastavalt lepingule, pärast Töö üleandmise-vastuvõtmise vaheaktile allakirjutamist II etapi makse brutosummas, millest peeti kinni tulumaks ja mille alusel tasuti Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmaksu.

- 2) Vastavalt sõlmitud lepingutele tasuti **14 kevad-suvise** vaatlusmesila mesinikele vaatlusperioodi 01.03-31.08.2011 eest järgmiselt:

- **FIE-de** (7) puhul tasuti vastavalt lepingule pärast Töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allakirjutamist, FIE poolt esitatud arve alusel.
- **Mitte-FIE-de** (7) puhul tasuti vastavalt lepingule, pärast Töö üleandmise-vastuvõtmise vaheaktile allakirjutamist lepingutasu brutosummas, millest peeti kinni tulumaks ja mille alusel tasuti Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmaksu.

Seega oli alameetme 1.7 osas II poolaasta Test- ja vaatlusmesilate palgakulu kokku **2556,31eurot (39997,56krooni)**, mis on seoses maksusummade ümardamisega 0,19 euro (2,96krooni) võrra väiksem planeeritud kulusummast 2556,50 eurot (40000,52 krooni).

Alameetme 1.7 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal toimusid tarukaalu näitude ja ilmavaatluste põhinäitajate fikseerimised 4-s läbiaasta ja 14-s kevad-suvises test- ja vaatlusmesilas Eesti erinevates piirkondades, mille vahetumaks kajastamiseks on käivitatud mesindusprogrammi veebilehel vaatlusmesilate kaart koos online tabelite ja graafikutega. Seega on olemas vähemalt 15 vaatlusmesilate võrgustik, mille toimimise tulemusel paraneb mesinike informeeritus ja teadlikkus mesilaste korjetingimuste muutlikkusest, mis loob võimalused tulemuslikumalt mesindada ja saada suuremaid meesaake, millega võib lugeda alameede 1.7 Test- ja vaatlusmesilad 1.aasta osas täidetuks.

1.8. Piirkondlik mesilashaiguste seire.

Piirkondliku ja laiemalt ülevabariigilise mesilashaiguste seire tegevuste ja arendustöö kavandamiseks ning selle tegevuse juhtimiseks oli mesindusprogrammi 1. aastaks sõlmitud töövõtuleping veterinaarala ja mesilashaiguste spetsialisti Arvi Raiega. Vastavalt lepingule juhtis ja juhendas Arvi Raie mesilashaiguste seirealaseid tegevusi, sealhulgas mesilashaiguste seireanalüüside tegemist meeproovidest, aga ka haiguskahtluse korral haudme- või meeproovide võtmist ja analüüsidele suunamist.

Alameetme 1.8 raames ja lepingu täitmise kohaselt koostas meetme juht üldise mesilashaiguste seireuuringute aastakava ja tegevusaruande, järgmiste tegevuste kohta:

Planeeritud ja teostatud tegevused programmi II poolaasta osas 01.03.2011-31.08.2011

- 1. Kevadise langetiseproovide kogumine, kontroll, analüüsimine ja ülevaate tegemine.**
Kokkuvõtte „Ülevaade 2011.a. Eestist teostatud tarulangetise uuringust ja talvekadude hindamisest“ on esitatud ja leiab kajastamist veebilehel www.mesindusprogramm.eu.
- 2. Ülevaade ja analüüs 2010/2011 mesilasperede talvitumisest ja suremusest, küsitluslehtede alusel.**
Küsitluslehed on kogutud ja seirejuhi (meetme 1.8 juhi) käes, kokkuvõtte on II poolaasta aruande juures.
- 3. Ameerika haudmemädaniku kollete kaardistamine ja tõrjemeetmete rakendamine**
Ameerika haudmemädaniku (AHM) suhtes on 31.08.2011.a. seisuga uuritud kokku 48 proovi, millest 40 meeproovist 10 sisaldasid AHM eoseid. Haudmeproove uuriti 8, millest kahes mesilast võetud haudmeproovist isoleeriti AHM tekitaja bakter *Paenibacillus larvae larvae*. Nakatunud mesilad asuvad Läänemaal ja Hiiumaal.
- 4. Mesilashaiguste seire ja nõustamine.**
Tagati mesilaste haiguste spetsialistide, mesinike, valdade loomaarstide ja maakondade Veterinaarkeskuste loomatervishoiuspetsialistide vaheline tihe koostöö.
Koostatud seireprogramm oli aluseks proovide võtmiseks ja aitas optimeerida proovide võtmist. Proovide võtmisel tuli silmas pidada hooajalisust ning mesilaste bioloogilisi iseärasusi.
Passiivne seire suunati:
 - a) piirkondadesse, kus sagedamini esineb mesilasperede haigestumisi ja suremisi;
 - b) piirkondadesse, kus on varem täheldatud haiguste puhkemist ja mesilasperede suremisi;Aktiivne seire suunati:
 - a) kõrgema riskiteguriga mesilatele, kelle epidemioloogiline olukord on halb
 - b) mesilatele, kes tegelevad rändmesindusega
 - c) mesilad, kes müüvad või ostavad tõumesilasi- või emasid
 - d) mesilad, millistesse on viimati sissetoodud riskipiirkonnast pärit mesilasperesid või mesilasemasid.**Rakendada lisaks mesilaste haiguste passiivsele seirele lisaks aktiivset seiret (küsimustikud, ennetavad plaanilised seireuurimised)**
passiivset seiret rakendati, küsimustik „Kaaskiri kevadise tarulangetise uurimiseks ja küsimustik talvitunud mesilasperede kohta 15.02 – 30.04.2011“ on koostatud.
Aktiivne ja passiivne seire mesilasperede kollapssündroomi (CCS) osas.
Küsitluse tulemusel tuli ilmseks 2 korral, kuid analüüsi tulemusel ei saa kindlalt väita CCS vaid varroatoosi kahjustusi.
- 5. Mesilate registreerimise kontroll PRIA-s, mesilate kaardistamine MAPINFO põhjal.**
MAPINFO kaart on esitatud II poolaasta aruande juures.
Ehitisi, kus oli märgitud loomaliik Mesilased oli:
725 (21.02.10)
950 (14.01.11)
661 (15.05.11)
teavitatud mesilasperede arv oli:
11368 (03.02.2011)
6626 (01.05.2011)

6. Mesilasperede suremuse ja hukkamiste kohta info kogumine ja analüüs.
Mesilasperede hukkumine 2010/2011.a. talvel arvestades uuringuks toodud andmeid oli 11%, mis on võrreldes 2009/2010.a. 18,6% andmetega oli tunduvalt väiksem.

Põhiliseks mesilasperede hukkamise põhjusteks oli märgitud:

- 1) Nälg või talvesööda vähesust märgitud 7 korral
- 2) Nosematoos 7 korral.
- 3) Kahjurid (hiired, nugis jne.) märgitud 7 korral
- 4) Hukkamispõhjust ei teata 6 korral
- 5) Mesilasema hukkumine või puudumine 5 korral
- 6) Varroatoos 4 korral
- 7) Halvad ilmastiku tingimused (külm, lumi, lämbumine) 2 korral
- 8) Mesilasperede hukkumine sügisel (põhjus teadmata) 2 korral
- 9) Lisaks märgitud mesilasperede hukkamise põhjusteks mürgitus 3 korral ja väike/nõrk pere 4 korral

Arvestades üldist talvitumist ja võrreldes seda eelmiste aastatega (2010) võib väita, et 2010/2011 talv osutus talvitumise ilmastiku tingimuste ja mesilaste haiguste esinemise suhtes rahuldavaks. Mesinikud on võtnud väga tõsiselt tõrjet varroalesta suhtes. Seda näitavad kaaskirjadel märgitud täpsed raviskeemid ja tõrjemeetmete mitmekülgsus. Olulist rõhku pannakse varroalesta tõrjel orgaanilistele hapetele, eelkõige oblikhappesuhkrulahuse tilgutamise meetodile. Märgitud oli uutest varroatoosi tõrjeks näidustatud vahendit Beevital Hivecleani.

Tihti peale on varroatoosi ja nosematoosi puhkemine või aktiveerumine puhangu tekke algatajaks teistele haigustele, näiteks viirushaiguste avaldumisele, mis omakorda põhjustab mesilasperele kindlat hukkamist.

7. Teabematerjali koostamine mesilaste haiguste diagnoosimiseks ja arvepidamine mesilas.

Koostati väike trükis „Mesilaste tervis“, mis trükiti veebruaris ja ilmus märtsis 2011.a.

8. Koolitused ja teabepäevad mesilashaiguste alal - vt. Kohalike mesinike ühenduste õppepäevad.

08.03.2011 Tallinna Mesinike Ühistu mesinike õppe- ja teabepäeval Tallinnas Ehitajate tee 5. Loeng teemal mesilashaiguste alane olukord Eestis. Mesilaste haiguste seirest, tarulangetise seireanalüüside kogumisest 2011.a. varakevadel

26.03.2011 Mesinduspäev Veterinaar- ja Toiduametis Tallinnas. Esitasin ettekande “Mesilashaiguste alal olukord ja seire 2011.a., seirekava 2011.a. Mesilate registreerimine PRIA-s.

27.03.2011 Mesinduspäev Keila AMS Keilas. Esitasin ettekande “Mesilaste haiguste ennetamine ja seire. Mesilaste haigused.” Tutvustasin proovide kogumise plaani kevadisest tarulangetisest.

23.04.2011 Mesinduspäev Võrumaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabeõhtu Võrus, Kreutzwaldi 34, Mainori Kõrgkooli õppekeskuses. Teema: Mesilaste haigused, kevadine seire mesilas.

21.05.2011 Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi õppe- ja teabepäev Karksi vald, Polli-Järve talu mesilas. Loeng teemal: Mesilaste haigused, kevadine seire mesilas.

23.07.2011 vabariiklik mesinduspäeva Harjumaal Padisel. “Mesilaste haudmehaiguste ja varroatoosi seireuuringutest ja tõrjest. Ülevaade mesilaste haiguste seirest, kevadise tarulangetise uuringute tulemustest“.

13.08.2011 Elva Mesinike Seltsi korraldatud õppe- ja teabepäeval Elvas, Pargi tn.34“ Ülevaade mesilaste haiguste seirest, kevadise tarulangetise uuringute tulemustest, Nosematoosist ja selle ravist“.

9. Järelevalve korraldamine kohalikul tasandil kuhu tuleb kaasata väljaõpetatud ja kogemustega mesinike (usaldusmesinikud – kohalike seltside esindajad või piirkonna aktiivsemad ja teadlikumad mesinikud), kelle ülesanded oleks:

- a) kaasaaitamine seireproovide kogumisel, laboratooriumisse saatmisel (vastavalt meetme 1.8 juhi poolt antud juhistele)
- b) Tõrjemeetmete rakendamine
- c) Mesinike nõustamine – andes konsultatsioone (telefonitsi, meilitsi), külastades mesilaid, osaledes õppepäevadel
- d) Järelevalve rakendamine ja kontroll
- e) Aruandlus ja tagaside

Jänelal viidi läbi mesinike koolitus (koolitajate koolitus), mille sisuks oli mesilaste haiguste alase seire korraldamise alused, seadusandlikud õiguslikud alused, mesilasperede suremuse ja haiguste alane järelevalve Euroopas, mesilasperede registreerimine ja mesilasperede arvu teavitamine PRIA-s, bioohutusealased meetmed ja arvepidamine mesilas ja mesilaste haiguste alane tõrjeprogramm.

10. Ettepanekud mesilashaiguste tõrje alase seadusandluse algatamiseks ja rakendusliku valmisoleku parendamiseks.

Seadusandluste algatamiseks on tehtud ettepanekuid ja koostatud juhiseid. Koostatud on „Meemesilaste haiguste uurimise ja ravimise eeskiri aretusmesilas“.

11. Uute mesilaste haiguste diagnoosimise meetodite ja juhendite rakendamine Veterinaar- ja Toidulaboratooriumis ja koostöö EL referentlaboratooriumiga.

Vastavad juhendid töötatakse välja EL referentlabori poolt saadetakse juhiseid ja materjalid võrdluskatsete osas. Esitatakse küsimustikke (Network of National Reference Laboratories for Bee Health), millele vastamisega on saadud abi. Vastus esitatakse hiljemalt 03.10.2011.

Transpordikulu

Aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011.a. tasuta meetme juhile lepinguga seotud tegevuste, sealhulgas mesilashaiguste seiretööde, täitmiseks isikliku auto kasutamine III ja IV etapi transpordikulude katteks sõidupäevikul põhineva aruande alusel.

Palgakulu

Vastavalt töövõtulepingule maksti meetmejuhile, pärast töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allkirjutamist esitatud arve alusel, lepingutäitmise tasu III etapi eest perioodil 01.03 – 31.05.2011.a. ja IV etapi eest perioodil 01.06. - 31.08.2011a.

Teabematerjalid, analüüsid ja muud kulud

Seireuuringute raames telliti aruandeperioodil Veterinaar- ja Toidulaboratooriumilt laboratoorsed analüüsid 3 meeproovi osas ameerika haudmemädaniku suhtes.

Analüüside kulude hulka kuulub ka 2011.a. kevadperioodil läbiviidud tarulangetise uuringute proovide tegemine vastavalt väljatöötatud juhendmaterjalile **Patoloogilise materjali proovivõtujuhised ja Kaaskiri.**

Alameetme 1.8 osas oli II poolaasta kulu kokku **2457,19eurot (38446,67krooni)**, mis on 998,52euro (15623,42krooni) võrra väiksem planeeritud kulusummast 3455,71eurot (54070,09krooni).

Alameetme 1.8 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal alameetme 1.8 raames tegeleti mesilaste haiguste seire alase tegevuse kavandamise ja rakendamisega Eestis, viidi läbi mesilaste haiguste alaseid loenguid koolitustel ja infopäevadel, on koostati ülevaade 2010/2011.a. Eestist teostatud mesilaste haiguste seirest ja selle tulemusest ning analüüsides, sealhulgas ülevaade 2011.a. Eestist teostatud tarulangetise uuringust ja talvekadude hindamisest, seireuuringute raames telliti aruandeperioodil Veterinaar- ja Toidulaboratooriumilt laboratoorsed analüüsid. Eelnevaga võib lugeda alameede 1.8 Piirkondlik mesilashaiguste seire 1.aasta osas täidetuks.

1.9. Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid

Selle alameetme raames osales Aleksander Kilk, EML juhatuse esimees, Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) nõupidamisel Stockholmis 02.05.2011.a.

EML Lähetuse aruanne nr 6-11. lähetuse kulud osavõtuks PBMN (NBBS) nõupidamisest

- 1) Aleksander Kilk, EML juhatuse esimees, Lähetuskäskkiri nr 6-11
Kelle lähteülesandeks oli osalemine Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) nõupidamisest, arutelu käigus ühiste seisukohtade väljakujundamine ja formuleerimine Euroopa Parlamendi resolutsiooni suhtes mesindussektori olukorra ja arenguvajaduste osas, samuti Euroopa Nõukogu seisukohtade suhtes mesilaste tervise osas ja vastava COPA/COGECA Meerühma ettepanekute suhtes; NBBC raames kavandatava ja Põhjamaade Nõukogule esitatava ühisprojekti taotluse põhisuundade arutelu eesmärgiga mesinduse olukorra parandamiseks ja edasiarendamiseks Põhja- ja Baltimaades.

Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid raames toimunud tegevuste kulud aruandeperioodil olid kokku **277,36 eurot (4339,74 krooni)**.

Vastavalt Juhtkomisjoni otsusele toetada projektijuhi ettepanekut alameetme 1.9 (Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid) alt rahade ülekandmist toimiti alameede 1.9 jäägi, summa **1320,43euro (20660,26krooni)**, ulatuses alljärgnevalt:

- 1) alameetmesse 1.3 (Vabariiklikud seminarid ja teabepäevad) - seoses välislektori(-te) kutsumisega (sh transpordi-, ööbimise- ja majutuskulude katmine) Vabariiklikule mesinike teabepäevale:
- 2) alameetmesse 1.7 (Test-ja vaatlusmesilad - tehnilised abivahendid, seadmed) seoses kahe elektroonilise tarukaalu BeeWatch Main Hive Scale, firmast Biene & Natur GmbH Biolandimkerei, ostmisega:

Aruandeperioodil olid alameetme 1.9 raames toimunud tegevuste kulud, sh meetmetesse 1.3 ja 1.7 ülekandmiseks mõeldud summad ja eelnenud projektijuhi poolne ettepanek, kokku **1555,95 eurot (24345,33 krooni)**, mis on **41,84euro (654,67krooni)** võrra väiksem planeeritud kulusummast 1597,79eurot (25000,00krooni).

Alameetme 1.9 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal alameetme 1.9 raames toimus Tartus 4. - 6. veebruar 2011.a. Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolek ja teaduskonverents, millele lähetati 5 inimest. Lisaks osales EML-i esimees Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN (NBBC) nõupidamisel Stockholmis 02.05.2011.a. Eelmainitud kasutavad saadud teadmisi ja informatsiooni eesti mesindusprogrammi huvides. Samas võimaldas Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolek ja teaduskonverents Tartus parallelselt korraldada rahvusvaheliste lektorite rohke osavõtuga talvise vabariikliku mesinike teabepäeva, mille võib samuti lugeda igati kordaläinuks. Alameetme 1.9 kuludest võimaldati suvisele vabariiklikule

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013
Aruanne - programmi 1. aasta II poolaasta tegevuse kohta perioodil 01.03 – 31.08.2011;
programmi 1. aasta kokkuvõtte kohta perioodil 01.09.2010 – 31.08.2011

mesinike teabepäevale Padisele kutsuda esinema lektor Taani Kuningriigist, kellega toimus ka kohtumine eesti mesilasemadepõlvatajate ja tõuaretajatega, mida võib samuti nimetada rahvusvahelise suunitlusega sündmuseks. Eelnevaga võib lugeda alameede 1.9 Rahvusvahelised nõupidamised, kongressid 1.aasta osas täidetuks.

Meetme nr 1 Tehniline abi kulutuste kokkuvõte

Mesindusprogrammi 2010 – 2013 tegevuskavas 1. aasta II poolaasta kohta oli kavandatud kulude kalkulatsiooni kohaselt planeeritud kulude kogusummaks 1. meetme osas 37890,92 eurot (592864,08krooni).

Tegelikult moodustasid aruandeperioodi kulud **Tehniline abi** meetme nr 1 osas kokku **35333,29 eurot (552845,86krooni)**, mis on **2557,63euro (40018,17krooni)** võrra väiksem planeeritud kulusummas 37890,92eurot (592864,08krooni).

2. Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid

Mesindusprogrammi 2010-2013 1. aastal varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid meetme tegevuste juhtimiseks oli sõlmitud leping veterinaararst Arvi Raiega, kelle ülesandeks oli lepingu raames kavandada ja koordineerida varroatoosialase tõrje-, teavitus ja arendustöö kõiki tegevusi.

Aruandeperioodil 01.03. – 31.08.2011.a. varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid meetme tegevused olid järgmised:

Planeeritud ja teostatud tegevused programmi II poolaasta osas 01.03.2011-31.08.2011

1. Varroatoosi meetme all varroatoosi diagnostika võrkpõhjade abil riski analüüsil väljavalitud testmesilates, kelle ülesandeks on testida uusi ravimeetodeid.

Valiti välja 4 testmesilat. Valikus lähtuti: territoriaalsest paiknemisest; et tegeletakse mesilasemade kasvatusega ja aretusega; osalemise soovist.

Koostati „Juhendmaterjal testmesilates varroatoosi seireks“ ja esitati varroatoosi testmesilate mesinikele. 4-s mesilas toimus varroalestad arvukuse jooksvaks diagnostikaks seirevaatluste ja välitööde läbiviimine. Tabelaruandlused, kokkuvõtted ja tähelepanekud on mesinike poolt koostatud ja esitatud.

2. Uute varroatoosi tõrje alaste soovitude ja ravimite kaasamine.

Testmesilates jätkatati Austrias toodetava looduslikel komponentidel põhineva preparaadi BeeVital Hive Clean efektiivsuse hindamist mesilasperede lestatuse taseme vähendamisel, katsetades erinevaid mitmekordse järjestikuse tõrje tsüklilisi raviskeeme. Testiti orgaaniliste hapete baasil ravimeetodite varroatoosi tõrje efektiivsust tootmismesilate tingimustes, kombineerides kaheetapilise tõrjeskeemi kohaselt sipelghapet ja oblikhapet või BeeVital Hive Clean'i ja oblikhapet.

Ravimite alane analüüs kirjas varroatoosi testmesilate aruannetes, mille kohta on info edastatud projektijuhile, lisaks on see ülesse pandud veebilehel www.mesindusprogramm.eu.

3. Mesinike nõustamine praktiliste varroatoosi tõrje võtete alal koolituste ja teabepäevade raames.

Eraldi koolitusi ei ole toimunud. Varroatoosi tõrjet käsitleti õppepäevade käigus paralleelselt alameetme 1.8 teemadega järgmiselt:

08.03.2011 Tallinna Mesinike Ühistu mesinike õppe- ja teabepäeval Tallinnas Ehitajate tee 5.

Loeng teemal mesilashaiguste alane olukord Eestis. Mesilaste haiguste seirest, tarulangetise seireanalüüside kogumisest 2011.a. varakevadel

26.03.2011 Mesinduspäev Veterinaar- ja Toiduametis Tallinnas. Esitasin ettekande “Mesilashaiguste alal olukord ja seire 2011.a., seirekava 2011.a. Mesilate registreerimine PRIA-s.

27.03.2011 Mesinduspäev Keila AMS Keilas. Esitasin ettekande “Mesilaste haiguste ennetamine ja seire. Mesilaste haigused.” Tutvustasin proovide kogumise plaani kevadisest tarulangetisest.

23.04.2011 Mesinduspäev Võrumaa Mesinike Seltsi õppe- ja teabeõhtu Võrus, Kreutzwaldi 34, Mainori Kõrgkooli õppekeskuses. Teema: Mesilaste haigused, kevadine seire mesilas.

21.05.2011 Karksi-Nuia Aianduse ja Mesindusseltsi õppe- ja teabepäev Karksi vald, Polli-Järve talu mesilas. Loeng teemal: Mesilaste haigused, kevadine seire mesilas.

23.07.2011 vabariiklik mesinduspäeva Harjumaal Padisel. “Mesilaste haudmehaiguste ja varroatoosi seireuuringutest ja tõrjest. Ülevaade mesilaste haiguste seirest, kevadise tarulangetise uuringute tulemustest“.

13.08.2011 Elva Mesinike Seltsi korraldatud õppe- ja teabepäeval Elvas, Pargi tn.34“ Ülevaade mesilaste haiguste seirest, kevadise tarulangetise uuringute tulemustest, Nosematoosist ja selle ravist“.

4. Suunata ja aidata aretusmesilate ja emakasvatusega tegelevate mesilate varroatoosi tõrjel ja suunata mesilate aretusel varroatoosi kindlamate mesilasliinide väljakujundamisel.

Infot ja abi on jagatud aretusmesilate ja emakasvatusega tegelevate mesinikega, tulemused ilmnevad aretustöö käigus 2012 aasta inspekteerimise tulemusel.

5. Juhendmaterjali koostamine aretusmesilas varroatoosi diagnoosimiseks ja tõrjeks.

Juhendmaterjal on koostamisel. (planeeritud on destembriks 2011)

6. Euroopa Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja Nõukogule meemesilase tervise kohta varroatoosi tõrje alaste suuniste väljatöötamine, varroatoosi vabade piirkondade määratlemised, tingimused ja kontrolli suunised.

Kavandatud suuniseid tutvustati 04.02.2011 Põhjamaade ja Baltimaade Mesindusnõukogu PBMN koosolekul Tartus. Mille kohta on kokkuvõtte Arvi Raie poolt esitatud MEMO-s. Üldiseid meetmeid on esialgu raske rakendada, kuna puuduvad selleks rahalised võimalused.

Väljavõtte MEMO-st:

Arutusel oli mesilaste haiguste alane olukord. Anti ülevaade haiguste levikust, eriti varroatoosi alasest olukorrast. Soomes on mõned piirkonnad põhjas ja saartel, kus varroatoosi tekitajat ei ole leitud ja seega võiksid määratleda kui varroatoosi vabad piirkonnad. Norra esindaja andis lühikese ülevaate, tuues välja piirkonnad, mis on looduslike barjääride (mägede ja fjördidega eraldatud, mistõttu neis kohtades oleks võimalik saavutada varroalesta vabastust, hõlmaks see Kesk-Norras 6000-6500 mesilasperet ja Põhja-Norras 750-850 mesilasperet. Rootsisis oleks vabad piirkonnad võimalikud ainult põhjas. Taanis selliseid vabu piirkondasid ametlikult ei leitud, kuigi ühel saarel on suudetud hoida mesilasperesid varroalestade vabad. Olemas küll plaan haiguse väljatõrjumiseks, kuid nõuab suuri pingutusi ja rahalisi vahendeid. Eestis varroatoosi vabasid piirkondi ei leitud, kuigi esineb saari, kus mesilasi ei peeta. Suurendatud on järelevalvet ja teadlikust mesinike hulgas, mistõttu ka kevadised seiretulemused viitavad 75% varroatoosi esinemissagedusele võetud tarulangetise proovides. Lätis ja Leedus on sarnaselt Eestile levinud varroatoos üle kogu maa ja esialgu sellest haigusest täielikult vabu piirkondi kindlaks teha ei saa. Seetõttu tuleb jätkuvalt panustada suuremat rõhku varroatoosiga võitlemiseks ja uute ravi- ja tõrjemeetmete väljatöötamisele.

Kokkuvõtte:

1. Varroatoos on üheks peamiseks põhjuseks mesilasperede hukkumisel ja mesilasperede tootlikkuse vähenemisel.
2. Varroatoos vajab põhjalikku ja süsteemset ravi.
3. Varroatoosi raviks vajaminevad ravimeid pole piisavalt.
4. Varroatoosi ravi vajalikkust tuleb rõhutada ja selgitada mesinikele.
5. Varroatoosi ravimite hankimine ja selle kättesaadavus on mesinikele keeruline.
6. Varroatoosi ravi alaseid uurimisi ja uute ravimeetodite ning vahendite väljatöötamine ja katsetamine on väga oluline.
7. Riigi poolne abi oleks mesinikele varroatoosi tõrjeks väga vajalik ja tõhus haiguse edukaks tõrjeks.
8. Oluline jätkata varroatoosi epidemioloogilist uurimist.

Palgakulu

Vastavalt töövõtulepingule maksti meetmejuhile, pärast töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allakirjutamist esitatud arve alusel, lepingutäitmise tasu III etapi eest perioodil 01.03 – 31.05.2011.a. ja IV etapi eest perioodil 01.06. - 31.08.2011a.

Eesti riikliku mesindusprogrammi 2010-2013 1. aasta tegevuskava täitmise raames varroatoosi alase arendustegevuse osas viidi II poolaasta aruandeperioodil 01.03 – 31.08.2011.a. **kevadel ja**

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013
Aruanne - programmi 1. aasta II poolaasta tegevuse kohta perioodil 01.03 – 31.08.2011;
programmi 1. aasta kokkuvõtte kohta perioodil 01.09.2010 – 31.08.2011

suvel läbi välitööd ja vaatlused varroatoosi diagnostilisel uurimisel ja looduslähedaste ravimeetodite, sealhulgas orgaaniliste hapete baasil erinevate raviskeemide rakendamisel, kasutades mesilasperede varroanakkuse taseme diagnostiliseks hindamiseks ja ravivõtete efektiivsuse hindamiseks tarude võrkpõhjade meetodit, samuti lesehaudmel varroanakkuse hindamist.

Varroatoosi meetme all kevad-suvist varroatoosi diagnostikat võrkpõhjade abil teostati **4 testmesilas** Eesti erinevates piirkondades, vastavalt etteantud diagnostika- ja ravimeetodite rakendamise kavale „Juhendmaterjal testmesilates varroatoosi seireks“.

Lepingud sõlmiti:

1) Aruandeperioodil kokku 4 vaatlusi teinud varroatoosi testmesilat paiknevad Pärnumaal (Aare Jõumees), Viljandimaal (Antu Rohtla), Tartumaal (Janek Saarepuu) ja Harjumaal (Arvi Raie). Vastavalt sõlmitud lepingutele tasuti 4 varroatoosi testmesila mesinikele vaatlusperioodi 01.03-31.08.2011 eest järgmiselt:

- FIE-de (3) puhul tasuti vastavalt lepingule pärast Töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allakirjutamist FIE-de poolt esitatud arvete alusel.
- Mitte-FIE (1) puhul tasuti vastavalt lepingule, pärast Töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allakirjutamist, lepingutasu brutosummas, millest peeti kinni tulumaks ja mille alusel tasuti Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmaksu.

Transpordikulu

Aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011.a. tasuti meetme juhile lepinguga seotud tegevuste täitmiseks isikliku auto kasutamine III ja IV etapi transpordikulude katteks sõidupäevikul põhineva aruande alusel.

Meetme 2 osas oli II poolaasta kulu kokku **1402,15eurot (21938,88krooni)**, mis on **0,07euro (1,13krooni)** võrra väiksem planeeritud kulusummast 1402,22eurot (21940,01krooni).

Meetme 2 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal on tehtud, vastavalt etteantud diagnostika- ja ravimeetodite rakendamise kavale „Juhendmaterjal testmesilates varroatoosi seireks“, 4-s mesilas varroalestade arvukuse jooksvaks diagnostikaks seirevaatlusi ja välitööid, testitud erinevaid ravimeetodeid, hinnatud nende efektiivsust ja võimalikku kõrvaltoimet, mille kohta saab lõppkokkuvõtteid teha alles sügisel.

Koostatud on kokkuvõtted ja nõuanded mesinikele, mis on trükitud õppe-, teabematerjalina ja avalikustatud veebilehel ning levitatud teabepäevadel. Sellega võib lugeda meede 2.0 Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid 1.aasta osas täidetuks.

3. Mee kvaliteedi määramine ja juhtimine

3.1. Mee analüüsid

Mesindusprogrammi 2010 – 2013 raames telliti programmi 1. aastal meekvaliteedi analüüsid teenuse osutamise lepingu vormis jätkuvalt firmalt Eesti Keskkonnauuringute Keskus OÜ. Mee organoleptiliste ja füüsikalis-keemiliste näitajate analüüsid tehti Eesti Keskkonnauuringute Keskuse Rapla laboratooriumis Anna Aunapi juhtimisel. Meeproovid (vastavalt programmi kavale kokku aasta ulatuses 110 proovi, sellest II poolaasta perioodil 01.03. kuni 31.08.2011.a. vastavalt 55 proovi) osteti või hangiti mesinikelt, meepäevadelt, laatadelt, turult ja kauplustest üle kogu Eesti. Peamiselt analüüsitakse Eestis toodetud mee proove, kuid vaatluse alla võeti ka teatud kogus importmee proove, mis olid ostetud kaubandusest.

Aruandeperioodil uuriti EKUK Rapla laboratooriumis vastavalt sõlmitud lepingule kokku 55 meeproovi organoleptilisi kvaliteedinäitajaid ja 55 meeproovi osas tehti ka füüsikalis-keemiliste kvaliteedinäitajate analüüs.

Vastavalt mesindusprogrammi tegevuskavale ja 1. aasta detailsele kavale oli planeeritud uurida II poolaastal kokku 30 meeproovi õietolmu sisaldust.

Selle töö osas telliti II poolaastal 30 meeproovi õietolmuanalüüsi Eesti Keskkonnauuringute Keskuse Rapla laboratooriumis.

Lepingu täitmise eest tasuti augustis 2011.a. Eesti Keskkonnauuringute Keskuse Rapla laboratooriumile vastavalt lepingulatele esitatud arvete alusel.

3.2. Meeproovide kogumine, säilitamine, teavitamine, nõuanded

Alameetmes 3.2 kavandatud tegevuste täitmiseks sõlmiti töövõtuleping Anna Aunapiga. Selle lepingu alusel toimus mesindusprogrammi kogu mee kvaliteedi alase meetme tegevuste juhtimine ja teostamine, samuti meeproovide kogumine, analüüsitulemuste süstematiseerimine, hindamine, samuti mesinikele soovitude ning nõuannete koostamine ja levitamine.

Palgakulu

Vastavalt töövõtulepingule maksti meetmejuhile, pärast töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allkirjutamist lepingutäitmise tasu, III etapi eest perioodil 01.03 – 31.05.2011.a. ja IV etapi eest perioodil 01.06. - 31.08.2011a., brutosummas, millest peeti kinni tulumaks ja mille alusel tasuti Maksu- ja Tolliametile sotsiaalmaksu ja tööandja töötuskindlustusmaksu.

Transpordikulu

Aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011.a. tasuti meetme juhile lepinguga seotud tegevuste täitmiseks isikliku auto kasutamine III ja IV etapi transpordikulude katteks sõidupäevikul põhineva aruande alusel.

Meetme 3 kulude kokkuvõte

Mesindusprogrammi 2010 – 2013 tegevuskava ja 1. aasta II poolaasta kalkulatsiooni kohaselt oli kokku kogu 3. meetme kulude maht kavandatud kogusummas **4929,30eurot (77126,74krooni)**.

Tegelikult moodustasid 3. meetme kulud 1. aasta II poolaastal **4929,32 eurot(77127,10krooni)**.

Meetme 3 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal on mee põhiliste füüsikalis-keemiliste näitajate osas kogutud ja analüüsitud 110 meeproovi, samuti on organoleptiliste kvaliteedinäitajate osas kogutud ja analüüsitud 110 meeproovi ning meeproovidest on tehtud 60 õietolmu analüüsi. Meeanalüüsitude tulemuste põhjal on koostatud õppe- ja teabematerjal nõuannete ja soovitudestega mesinikele, mis on tükitud, levitatud ja avalikustatud veebilehel. Meetme juht on teinud ettekandeid mee kvaliteedi teemal õppe ja teabepäevadel. Sellega võib lugeda meede 3 Mee kvaliteedi määramine ja juhtimine 1.aasta osas täidetuks.

4. Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö

Meetme 4 arendustegevust juhtis töövõtulepingu alusel Aimar Lauge, kellega sõlmiti leping 06.01.2011.a. vastavalt Juhtkomisjoni otsusele lubada alustada 4. meetme tegevuskava täitmist.

Tõuparandustöö meetme osas oli aruandeperioodil 1.aasta II poolaastal kavandatud peamiselt ettevalmistavad tegevused kevad-suviseks aktiivseks mesindushooajaks ja vastavateks meetme raames toimivateks praktilisteks tõuparanduse arendustöödeks. Sealjuures koostas meetme juht tõuparandustöö alase tegevuskava 1. aasta ulatuses, kavandades nii eeldatavate arendustööde sisu kui ka täitjad, samuti täitmist vajavad põhitegevused.

4. Meetme aruandeperioodi 01.03 – 31.08.2011.a. tegevused olid vastavalt esitatud tegevusaruandele järgmised:

- **Tõuparandustöö keskuste ja tõumesilate väljaselgitamine ning nende väljaarendamiseks vajalike puhaspaarumisalade leidmine 2011 aasta kevad-suveks.**
 - ✓ Buckfasti tõumesila, vastutav isik Aimar Lauge. Puhaspaarlaks Kesse laid - on kasutusel toimiva paarlane.
 - ✓ Itaalia tõumesila, vastutav isik Jaanus Tull.
Suvel 2011 toimus paarumisala testimine Eeriksaare poolsaarel, Saaremaal ja Piirissaare saarel. Eeriksaare poolsaar ei sobi puhaspaarlaks, kuna mesilasema paarus. Käidud sai ka Kihnus, kuid see osutus logistiliselt liiga kaugeks.
Puhaspaarlaks Piirissaare saar – kõigi eelduste kohaselt on võimalik kasutusele võtta alates kevad-suvi 2012. Piirissaare puhul on küsimus kohalikult omavalitsuselt loa saamises.
 - ✓ Kraini tõumesila, vastutav isik Priit Pihlik. Puhaspaarlaks Abruka saar – plaanis hakata kasutama kevad-suvel 2012.
- **Tõumaterjali paljundamiseks vajalike Apidea paarumistarude üleandmine tõumesilatele.**
Paarumistarud anti üle järgmiselt:
Buckfasti tõumesila 162tk
Itaalia tõumesila 230tk
Kraini tõumesila 108tk
- **Mesilasperede arvukuse suurendamise taktika ja uute mesilasperede tootmise tehnoloogiliste võtete kohta vastava õppe/teabematerjali kogumise ja koostamisega.**
Tööga jätkatakse 2.aasta I poolaastal.
- **Tõumesilatele ühtse tõuparanduslase tegevusjuhendi ja töökorralduse aluste väljatöötamisega alustamine.**
Tööga jätkatakse 2.aasta I poolaastal. 2012 kevad-suvi
- **4. meetme töögrupi koosolek ja Itaalia tõumesila küllastamine.**
Koosolek toimus 25.03.2011 Tartus, Itaalia tõumesilas. Päevakorras olid
1) Vaatlusmesilate tingimuste ja eeskirjade ülevaatamine ja täiustamine.
2) Vaatlusmesilate eeskirjade rakendamine.
- **4. meetme töögrupi koosolek ja Kraini tõumesila küllastamine.**
Koosolek toimus 15.04.2011 Tartus, Soola 1. Päevakorras oli Kraini mesila olukorrast ülevaate saamine ja võimalike 4.meetme vaatlusmesilate mesinike väljaselgitamine.
- **4. meetme töögrupi koosolek ning Buckfasti tõumesila ja paarla küllastamine**
Koosolek toimus 18.06.2011 Buckfasti tõumesilas. Päevakorras oli Buckfasti tõumesila olukorraga tutvumine ja kogemuste jagamine, kohtumine Maamajanduse ajakirjanikuga, puhaspaarla küllastamine.
- **Kraini paarla küllastamine (Abruka saar).**
Meetme juht küllastas Kraini tõumesilat ja tutvus olukorraga 17.06.2011.a.

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013
Aruanne - programmi 1. aasta II poolaasta tegevuse kohta perioodil 01.03 – 31.08.2011;
programmi 1. aasta kokkuvõtte kohta perioodil 01.09.2010 – 31.08.2011

- **Itaalia paarla külastamine (väikesaar, laid veel täpsustamisel)**
Meetme juht külastas Itaalia tõumesila ja tutvus olukorraga 28.06.2011.a.
- **Tõuemade ostmine ja andmine tõumesilatele.**
Suvel 2011.a. osteti Taanist buckfasti (15tk) ja kraini (15tk) tõugu mesilasemad. Taani aretusmesinik tõi isiklikult mesilasemad Eestisse 16.07.2011.a. Taani poolse itaalia mesilasemade aretajaga saadi kontakt alles augusti algul Eestit külastanud (Vabariiklikul mesinike teabepäeval Padisel) Poul Larseni (Taanii emadekasvatajate seltsi esimees) abiga, mille tõttu lükkus mesilasemade ostmine järgmisesse perioodi 2011-2012.
- **Vaatlusmesilate väljavalimine ja külastamine.**
Vastavalt 4. meetme vaatlusmesilatele ja mesinikele esitatavatele tingimustele ja eeskirjadele valiti välja 5 mesilat Eesti erinevates piirkondades.
Potentsiaalsete 4.meetme vaatlusmesilate külastamine toimus 10.06.2011.a.
Enamusele 4.meetme vaatlusmesilatele viidi buckfasti ja itaalia mesilasemad (olemasolevate tõuemade järglased). Kuna kraini mesilasemad saabusid alles juuli lõpul, siis ajaliselt ei olnud võimalik nendest mesilasemasid paljundada ja 4.meetme vaatlusmesilatele jagada.
- **Vastavalt juhtkomisjoni otsusele osteti veel kasutamata summa eest mesilasemadekasvatusinventari. (vt materjalid ja muud kulud alt)**
- **Suvisel vabariiklikul mesinike teabepäeval Padisel 23.07.2011.a. tutvustas meetmejuht 4. Meetme tegevusi.**

Palgakulu

Vastavalt töövõtulepingule maksti meetmejuhile, pärast töö üleandmise-vastuvõtmise aktile allakirjutamist esitatud arve alusel, lepingutäitmise tasu II etapi eest perioodil 01.03 – 31.08.2011.a.

Transpordikulu

Aruandeperioodil 01.03.-31.08.2011.a. tasuti meetme juhile lepinguga seotud tegevuste täitmiseks isikliku auto kasutamine II etapi transpordikulude katteks sõidupäevikul põhineva aruande alusel.

Materialid, vahendid ja muud kulud

Aruandlusperioodil telliti Taanist kolme tõugu (buckfast, kraini ja itaalia) mesilasemasid. Tellimus õnnestus täita buckfasti ja kraini mesilasemade osas. Vastavalt esitatud arvele osteti 15 buckfast ja 15 kraini tõumesilasema.

Taanii poolse itaalia mesilasemade aretajaga saadi kontakt alles augusti algul, mille tõttu lükkus mesilasemade ostmine järgmisesse perioodi 2011-2012. Vastavalt juhtkomisjoni otsusele telliti veel kasutamata summa ulatuses mesilasemadekasvatusinventari.

Meetme 4 osas II poolaasta kulu kokku **7456,21 eurot (116664,34 krooni)**, mis on 38,02 euro (594,86 krooni) võrra suurem planeeritud kulusummast 7418,19 eurot (116069,48 krooni).

Meetme 4 1.aasta kokkuvõte:

Mesindusprogrammi 2010-2013 1.aastal on loodud 3 tõumesilat (tõuparandustöö keskust), loomisel on tõupuhtad paarumisalad vastavalt kraini, itaalia ja buckfast mesilastele. Aimar Lauge on teinud ettekandeid ja tutvustanud Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustööd ning tõuparandust õppe ja teabepäevadel. Sellega võib lugeda meede 4 Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö 1.aasta osas täidetuks.

Mee tootmise ja turustamise arendamise Eesti riiklik programm 01.09.2010 – 31.08.2013
Aruanne - programmi 1. aasta II poolaasta tegevuse kohta perioodil 01.03 – 31.08.2011;
programmi 1. aasta kokkuvõtte kohta perioodil 01.09.2010 – 31.08.2011

Kokkuvõte mesindusprogrammi 2010 – 2013 esimese aasta teise poolaasta kulude kohta

Mesindusprogrammi täitmise kava kohaselt oli 1. tegevusaasta II poolaastaks kavandatud kulude kogumaht planeeritud kogusummas 51640,63eurot (808000,31krooni).

Tegelikult täideti ja akteeriti ning tasuti II poolaasta jooksul programmi tegevuste eest kulude kogusumma 48958,01euro (766026,40krooni) ulatuses, mis moodustab 94,8 % kavandatud tegevuste rahalisest mahust.

Kokkuvõte mesindusprogrammi 2010 – 2013 esimese aasta kulude kohta

Meetme 1 Tehniline abi kavandatud kulude kogumaht Mesindusprogrammi täitmise kava kohaselt oli esimeseks tegevusaastaks planeeritud kogusummas 69574,22eurot (1088600,00krooni).

Tegelikult täideti ja akteeriti ning tasuti 1. aasta jooksul programmi **meetme 1** tegevuste eest kulude kogusumma 67015,71euro (1048568,02krooni) ulatuses, mis moodustab **96,32 %** kavandatud tegevuste rahalisest mahust.

Meetme 2 Varroatoosi monitooring ja tõrjemeetodid kavandatud kulude kogumaht Mesindusprogrammi täitmise kava kohaselt oli esimeseks tegevusaastaks planeeritud kogusummas 1981,26eurot (31000,00krooni).

Tegelikult täideti ja akteeriti ning tasuti 1. aasta jooksul programmi **meetme 2** tegevuste eest kulude kogusumma 1981,19euro (30998,87krooni) ulatuses, mis moodustab **99,996 %** kavandatud tegevuste rahalisest mahust.

Meetme 3 Mee kvaliteedi määramine ja juhtimine kavandatud kulude kogumaht Mesindusprogrammi täitmise kava kohaselt oli esimeseks tegevusaastaks planeeritud kogusummas 10507,08eurot (164400,00krooni).

Tegelikult täideti ja akteeriti ning tasuti 1. aasta jooksul programmi **meetme 3** tegevuste eest kulude kogusumma 10507,10eurot (164400,36krooni) ulatuses, mis moodustab **100 %** kavandatud tegevuste rahalisest mahust.

Meetme 4 Mesilasperede arvukuse suurendamise arendustöö kavandatud kulude kogumaht Mesindusprogrammi täitmise kava kohaselt oli esimeseks tegevusaastaks planeeritud kogusummas 17128,32eurot (268000,00krooni).

Tegelikult täideti ja akteeriti ning tasuti 1. aasta jooksul programmi **meetme 4** tegevuste eest kulude kogusumma 17166,34eurot (268594,85krooni) ulatuses. Täideti **100 %** kavandatud tegevuste rahalisest mahust, millele lisandub ülekulu summas 38.02eurot (594,86krooni)

Mesindusprogrammi täitmise kava kohaselt oli esimeseks tegevusaastaks kavandatud kulude kogumaht planeeritud kogusummas 99190,88eurot (1552000,00krooni).

Tegelikult täideti ja akteeriti ning tasuti 1. aasta jooksul programmi tegevuste eest kulude kogusumma 96670,34euro (1512562,11krooni) ulatuses, mis moodustab **97,46 %** kavandatud tegevuste rahalisest mahust.

Kokkuvõte ja hinnang

Eesti Mesinike Liidu kui mesindusprogrammi 2010 - 2013 vastutava täitja poolt on EML juhatus hinnanud mesindusprogrammi 1. aasta II poolaasta ning kokkuvõttes kogu 1.aasta tegevuskava täitmist ja tulemusi rahuldavaks.

Tehnilise abi meetme tegevusi ja tulemuslikkust võib hinnata rahuldavaks. Projektijuhi arvuti ostust tingitud ülekulu Side ja kontorikulude osas nii I kui II poolaastal oli ette näha. Sidekuludel (Elioni lauatelefon, EMT mobiilside) oleks võinud rohkem silma peal hoida. Samas oli vaja, et töö tehtud saaks ja olulistel hetkedel pole kuludele võimalik mõelda. Olgu lisatud, et enamus välismaa kõnesid sai tehtud skype-i kasutades.

Koolitajate koolitust võib pidada õnnestunuks osavõtjate arvu ja lektoritena õppepäevadel osalemise aktiivsuse poolest.

Vabariiklike kui kohalike õppe- ja teabepäevadega võib rahule jääda. Lektorite lähetuskulud said II poolaastal kontrolli alla. Ülekulu Vabariiklike teabepäevade ruumi- ja rendikuludes oli ette näha.

Igati õnnestunuks võib pidada Põhja- ja Baltimaade Mesindusnõukogu aastakoosolekut ja teaduskonverentsi toimumist Tartus, mis võimaldas parallelselt eelmainituga korraldada rahvusvaheliste lektorite rohke osavõtuga talvise vabariikliku mesinike teabepäeva, mille võib samuti lugeda igati kordaläinuks. Lisaks käisid välislektorid Poul Larsen (Taanist) ja Sigita Uselis (Leedust) esinemas ja eesti mesinikega kohtumas ka suvisel vabariiklikul mesinike teabepäeval Padisel.

Teabelevi ja mesinike teavituse osas on tublit tööd tehtud ajalehe arendamisel ja kujundamisel, mille tulemusena on „Mesinik“ muutunud värvilisemaks ja sisukamaks. Veebilehte on kõvasti arendatud. Seega võib lugeda tehtud tööd igati õnnestunuks.

Varroatoosi monitooringu ja tõrjemeetodite tutvustamise ja propageerimise alal võib esimesel aastal toimunud tegevusi hinnata plaanipäraseks ja rahuldavaks.

Mee kvaliteedi määramine ja juhtimine meeproovide kogumise ja analüüsimise alal võib esimesel aastal toimunud tegevusi hinnata plaanipäraseks ja rahuldavaks.

Tõuparandustöö meetme arendustegevuste planeerimisel ja ettevalmistamisel võib esimesel aastal toimunud tegevusi hinnata plaanipäraseks ja rahuldavaks. Ülekulu tekkis seoses valuutaarveldustega pangaülekannetel, mis ei ole alati ette aimatav.

Koostas:

Aivar Raudmets
Eesti mesindusprogrammi projektijuht
09.09.2011.a.

Muudetud 23.09.2011.a.